

УДК 342.951:347.22:34.096

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.3.25>

Грицай Сергій Олександрович,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін

Інституту права та суспільних відносин

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ORCID ID: 0000-0003-0051-6149

УЧАСНИКИ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

MEMBERS OF THE VIRTUAL ASSETS MARKET IN UKRAINE

У статті проводиться дослідження учасників ринку віртуальних активів в Україні. Розвиток передових цифрових фінансових технологій не полишає уряди багатьох країн поставити їх під державний нагляд. Так віце-прем'єр-міністр-Міністр цифрової трансформації у одному з інтерв'ю зазначив, щодо Закону України «Про віртуальні активи», наступне: новий закон – це додаткові можливості для розвитку бізнесу в нашій країні. Іноземні та українські криптокомпанії зможуть працювати легально, а українці отримають зручний і захищений доступ до світового ринку віртуальних активів. Учасники ринку отримають правовий захист та можливість ухвалювати рішення на основі відкритих консультацій із державними органами. З'явиться прозорий механізм інвестування в новий клас активів. Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 року Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX (надалі – Закон 2074). Який був 15.03.2022 року підписаний Президентом України, після врахованих змін, згідно його раніше поданих пропозицій. Окрім цього, Верховна Рада України 13.03.2022 року зареєструвала законопроект № 7150 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами». Мета статті полягає у проведенні дослідження повного спектру учасників ринку віртуальних активів, з їх класифікацією та виявленням характерних особливостей, а також встановити права та обов'язки таких учасників, у контексті Закону України «Про віртуальні активи». Дослідженням встановлено ряд проблемно-дискусійних аспектів Закону 2074. Серед постачальників послуг у Законі 2074 не зазначені, так звані «майнери», що займаються «видобутком» криптовалюти. Так як Закон 2074 поставив таку діяльність за межі своєї дії, визначивши, що оборот віртуального активу починається з моменту його створення та здійснюється до моменту припинення обороту віртуального активу (п. 2 ст. 5 Закону 2074). Не зрозуміла трактовка п.п. 4 п. 1 ст. 9 Закону 2074 щодо права відкривати та використовувати для здійснення розрахунків за операціями з віртуальними активами рахунки в банках, – так як юридичні особи і так мають право відкривати рахунки в банках. І є спірною, з точки зору практичного застосування, викладення деяких норм п.4 ст.9 Закону, яка є не однозначною у трактовці таких виразів: «опосередковано контролюється», «або діє в їхніх інтересах», «яка володіє ... опосередковано (через іншу фізичну ... особу)», – тобто оціночних, та може привести (спонукати) до негативних корупційних наслідків при видачі дозволів.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюта, біткоїн, стейблкоїн, токен, цифрова валюта, віртуальні валюта, електронні гроші, безготівкові гроші, грошові сурогати.

The article conducts a study of virtual asset market participants in Ukraine. The development of advanced digital financial technologies does not leave the governments of many countries to put them under state supervision. Thus, the Deputy Prime Minister-Minister of Digital Transformation in an interview noted the following regarding the Law of Ukraine "On Virtual Assets": the new law is an additional opportunity for business development in our country. Foreign and Ukrainian crypto companies will be able to work legally, and Ukrainians will receive convenient and secure access to the global virtual asset market. Market participants will receive legal protection and the opportunity to make decisions on the basis of open consultations with state authorities. There will be a transparent mechanism for investing in a new class of assets. The Parliament of Ukraine adopted on 17.02.2022 the Law of Ukraine "On Virtual Assets" No. 2074-IX (hereinafter referred to as the Law 2074). Which was signed by the President of Ukraine on 15.03.2022, after the changes were taken into account, according to his previously submitted proposals. In addition, the Parliament of Ukraine on 13.03.2022 registered the draft law No. 7150 "On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Transactions with Virtual Assets". The purpose of the article is to conduct a study of the full range of market participants of virtual assets, with their classification and identification of characteristic features, as well as to establish the rights and obligations of such participants, in the context of the Law of Ukraine "On Virtual Assets". The study identified a number of problematic and controversial aspects of the Law 2074. Among the service providers in the Law 2074 are not specified, the so-called "miners" engaged in the "extraction" of cryptocurrencies. Since the Law 2074 put such activity beyond its scope, determining that the turnover of a virtual asset begins from the moment of its creation and is carried out until the termination of the turnover of the virtual asset (paragraph 2 of Article 5 of the Law 2074). The interpretation of paragraph

4 of paragraph 1 of Article 9 of the Law 2074 on the right to open and use accounts in banks for settlements on transactions with virtual assets is not clear, since legal entities already have the right to open bank accounts And it is controversial, from the point of view of practical application, the presentation of certain provisions of paragraph 4 of Article 9 of the Law, which is not unambiguous in the interpretation of such expressions: "indirectly controlled", "or acting in their interests", "which owns ... indirectly (through other physical ... person)", – that is, evaluative, and can lead (induce) to negative corruption consequences in the issuance of permits.

Key words: virtual assets, cryptocurrency, bitcoin, stablecoin, token, digital currency, virtual currency, electronic money, non-cash money, money surrogate.

Вступ. Віце-прем'єр-міністр-Міністр цифрової трансформації у одному з інтерв'ю зазначив, щодо Закону України «Про віртуальні активи», наступне: новий закон – це додаткові можливості для розвитку бізнесу в нашій країні. Іноземні та українські криптокомпанії зможуть працювати легально, а українці отримають зручний і захищений доступ до світового ринку віртуальних активів. Учасники ринку отримають правовий захист та можливість ухвалювати рішення на основі відкритих консультацій із державними органами. З'явиться прозорий механізм інвестування в новий клас активів [1].

Огляд літератури та вихідні передумови. Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 року Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX (надалі – Закон 2074) [6]. Який був 15.03.2022 року підписаний Президентом України, після врахованих змін, згідно його раніше поданих пропозицій [10]. Згідно п. 1 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону 2074, сам закон набере чинності [4]: а) з дня набрання чинності закону України про внесення змін до Податкового кодексу України, щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами; б) впровадження Державного реєстру поставальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, про що додатково зазначено у п. 2 Розділу VI Прикінцеві та перехідні положення, як обмеження в можливості застосування санкцій передбачених статтею 23 Закону 2074. Для виконання приписів п. 1 Розділу VI Закону 2074 та з метою введення його в дію [3], Верховна Рада України 13.03.2022 року зареєструвала законопроект № 7150 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами» (надалі – Законопроект 7150) [9].

Мета статті. Провести дослідження повного спектру учасників ринку віртуальних активів, з їх класифікацією та виявленням характерних особливостей, а також встановити права та обов'язки таких учасників, у контексті Закону України «Про віртуальні активи».

Виклад методики. При проведенні дослідження використовувалися: загальнонаукові методи дослідження – дедукція та індукція, синтез та аналіз,

наукова абстракція, системний підхід; спеціально-юридичні методи пізнання – формально-правовий; правове прогнозування, ретроспективний та порівняльно-правовий метод; методологічне обґрунтування сутності, природи та структури термінології, що є об'єктом дослідження.

Результати дослідження.

1. *Ключові поняття Закону 2074*, у контексті мети нашого дослідження, що зазначені у статті 1 «Визначення термінів» розділу I «Загальні положення»:

– *ринок віртуальних активів* – сукупність учасників ринку віртуальних активів та правовідносин між ними щодо обороту віртуальних активів (п.п. 10 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

– *оборот віртуальних активів* – усі правовідносини, які стосуються віртуальних активів, які виникають між учасниками ринку віртуальних активів, а також між ними та державою (п.п. 7 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

– *поставальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів*, – виключно суб'єкти господарювання – юридичні особи, які провадять в інтересах третіх осіб один або декілька з таких видів діяльності: 1). зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів; 2). обмін віртуальних активів; 3). переказ віртуальних активів; надання посередницьких послуг, пов'язаних з віртуальними активами (п.п. 8 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

– *учасники ринку віртуальних активів* – поставальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, а також будь-які особи, які здійснюють операції з віртуальними активами у своїх інтересах (п.п. 12 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

2. *Права учасників ринку віртуальних активів:*
– самостійно обирати контрагента серед учасників ринку віртуальних активів для здійснення операцій з віртуальними активами;

– отримувати від поставальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, необхідну, доступну та достовірну інформацію про такого поставальника послуг, правила його роботи, вичерпний перелік умов здійснення ним операцій, а також наявні можливості захисту своїх прав;

– на належну якість послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів;

– відкривати та використовувати для здійснення розрахунків за операціями з віртуальними активами рахунки в банках;

– на судовий та інші способи захисту своїх прав на віртуальні активи з боку держави та з боку інших учасників ринку віртуальних активів;

– на захист своїх персональних даних у порядку, передбаченому Законом України "Про захист персональних даних";

– самостійно визначати та встановлювати вартість віртуальних активів, за якими здійснюються операції з віртуальними активами (п. 1 ст. 9 Закону 2074).

3. Обов'язки учасників ринку віртуальних активів:

– добросовісно та на свій ризик здійснювати операції з віртуальними активами;

– до проведення операцій з віртуальними активами ознайомитися з особливостями функціонування систем забезпечення обороту віртуальних активів, в яких планується проведення операцій з віртуальними активами;

– під час здійснення операцій з віртуальними активами дотримуватися вимог Закону 2074, законів України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" [7], "Про валюту і валютні операції" [5], міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, інших нормативно-правових актів, що регулюють оборот віртуальних активів (п. 2 ст. 9 Закону 2074);

– постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, за запитом інших учасників ринку віртуальних активів зобов'язані надавати необхідну, доступну та достовірну інформацію про себе, правила своєї роботи, вичерпний перелік умов здійснення операцій, а також про наявні можливості захисту прав користувачів – інших учасників ринку віртуальних активів. Порядок надання такої інформації визначається Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (п. 3 ст. 9 Закону 2074).

4. Вимоги до постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів.

Суб'єкти господарювання усіх форм власності мають право провадити діяльність постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, за умови виконання вимог, визначених Законом 2074 (п. 1 ст. 18 Закону 2074).

Діяльність постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, допускається

виключно за умови отримання дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів відповідного виду, визначеного Законом 2074 (п. 2 ст. 18 Закону 2074).

Суб'єктам господарювання дозволяється провадити більше одного виду діяльності постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, за умови отримання дозволу на надання кожного відповідного виду послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів (п. 3 ст. 18 Закону 2074).

Постачальником послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, може бути юридична особа:

– керівники, головний бухгалтер, власники істотної участі та кінцеві бенефіціарні власники якої мають бездоганну ділову репутацію;

– яка має сформований статутний капітал у розмірі, встановленому Законом 2074, та може підтвердити законність отримання коштів, що були направлені на формування статутного капіталу юридичної особи;

– яка відповідає іншим встановленим Законом 2074 вимогам (п. 5 ст. 9 Закону 2074).

Постачальником послуг може бути іноземна юридична особа, яка є учасником ринку віртуальних активів, за правом іноземної держави провадить діяльність як постачальник послуг у порядку та на умовах, визначених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку з урахуванням вимог та обмежень, визначених цим Законом (п. 6 ст. 9 Закону 2074).

Постачальником послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), може бути лише фінансова установа (п. 7 ст. 9 Закону 2074). Статус фінансової установи в Україні можна набути виконавши умови Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії. Положення встановлює вичерпний перелік вимог для провадження діяльності з надання фінансових послуг, визначених у пункті 4 розділу I цього Положення, обов'язкових для виконання небанківською фінансовою установою, юридичною особою, яка за своїм правовим статусом не є фінансовою установою, але має право надавати послуги з фінансового лізингу, які отримали ліцензію на провадження діяльності з надання фінансових послуг, або особами, які мають намір провадити діяльність з надання фінансових послуг, що підлягає ліцензуванню, перелік документів, що подаються до НБУ для отримання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг, та порядок відкликання (анулювання) ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг [2].

5. *Обмеження* щодо набуття юридичною особою, статусу постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів:

– яка зареєстрована відповідно до законодавства держави, визнаної Верховною Радою України державою-окупантом або державою-агресором;

– яка має місцезнаходження на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-окупантом або державою-агресором;

– керівники, головний бухгалтер, власники істотної участі та кінцеві бенефіціарні власники якої є громадянами держави, визнаної Верховною Радою України державою-окупантом або державою-агресором;

– яка є особою, яка прямо чи опосередковано контролюється у значенні, наведеному у статті 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції", резидентами іноземної держави, визнаної Верховною Радою України державою-окупантом або державою-агресором, або діє в їхніх інтересах;

– кінцеві бенефіціарні власники якої є резидентами іноземної держави, визнаної Верховною Радою України державою-окупантом або державою-агресором;

– учасники (акціонери) якої є кінцевими бенефіціарними власниками резидента іноземної держави, визнаної Верховною Радою України державою-окупантом або державою-агресором;

– яка володіє прямо або опосередковано (через іншу фізичну чи юридичну особу) будь-якою часткою резидента іноземної держави, держави, визнаної Верховною Радою України державою-окупантом або державою-агресором;

– має серед учасників (засновників, акціонерів) юридичних осіб, зареєстрованих у державах (юрисдикціях), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення (п. 4 ст. 9 Закону 2074).

6. *Вид діяльності постачальника послуг, – послуги із зберігання або адміністрування віртуальних активів* чи ключів віртуальних активів. Послугами із зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів є забезпечення збереження віртуальних активів чи ключів віртуальних активів з можливістю самостійно здійснювати переміщення таких віртуальних активів в інтересах та за дорученням третіх осіб. Надавач послуг із зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних

активів здійснює переміщення таких віртуальних активів виключно за умови, що таке переміщення здійснюється відповідно до вказівок власника віртуального активу та прямо передбачено відповідним договором з власником віртуального активу щодо його зберігання або адміністрування.

Розмір статутного капіталу для резидентів України – постачальників послуг із зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів має становити не менше 70 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Розмір статутного капіталу для нерезидентів України – постачальників послуг із зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів має становити не менше 350 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п. 1 ст. 10 Закону 2074).

Не вважається зберіганням або адмініструванням віртуальних активів чи ключів віртуальних активів діяльність, яка не надає зберігачу можливості самостійно здійснювати переміщення таких віртуальних активів в інтересах та за дорученням третіх осіб (п. 2 ст. 10 Закону 2074).

На договори про надання послуг із зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів поширюються положення Цивільного кодексу України щодо договорів про зберігання з урахуванням особливостей, встановлених Законом 2074 (п. 3 ст. 10 Закону 2074).

7. *Вид діяльності постачальника послуг, – послуги з обміну віртуальних активів*. Послугами з обміну віртуальних активів є діяльність, пов'язана з обміном віртуальних активів на інші віртуальні активи та валютні цінності, що здійснюється для третіх осіб та/або за дорученням та в інтересах третіх осіб.

Розмір статутного капіталу для резидентів України – постачальників послуг з обміну віртуальних активів має становити не менше 35 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Розмір статутного капіталу для нерезидентів України – постачальників послуг з обміну віртуальних активів має становити не менше 175 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п. 1 ст. 11 Закону 2074).

Постачальники послуг з обміну віртуальних активів мають право надавати послуги з обміну віртуальних активів виключно на інші віртуальні активи або на національну валюту (гривню), а у випадках, визначених Національним банком України, – на інші валютні цінності (п. 2 ст. 11 Закону 2074).

8. *Вид діяльності постачальника послуг, – послуги з переказу віртуальних активів*. Послу-

гами з переказу віртуальних активів є переміщення віртуальних активів в інтересах третіх осіб з гарантії віртуальних активів третіх осіб на гарантії віртуальних активів інших осіб.

Розмір статутного капіталу для резидентів України – постачальників послуг з переказу віртуальних активів має становити не менше 35 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Розмір статутного капіталу для нерезидентів України – постачальників послуг з переказу віртуальних активів має становити не менше 175 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п. 1 ст. 12 Закону 2074).

Наданням послуги з переказу віртуальних активів не вважається будь-яка супутня діяльність, пов'язана із забезпеченням процесу чи частини процесу переказу, якщо постачальник таких послуг не може безпосередньо впливати, приймати рішення та контролювати здійснення переказу віртуальних активів (п. 2 ст. 12 Закону 2074).

9. Вид діяльності постачальника послуг, – посередницькі послуги, пов'язані з віртуальними активами. Посередницькими послугами, пов'язаними з віртуальними активами, є вчинення правочинів щодо віртуальних активів (у тому числі щодо здійснення публічної пропозиції віртуальних активів) в інтересах третіх осіб.

Розмір статутного капіталу для резидентів України – постачальників посередницьких послуг, пов'язаних з віртуальними активами, має становити не менше 35 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Розмір статутного капіталу для нерезидентів України – постачальників посередницьких послуг, пов'язаних з віртуальними активами, має становити не менше 175 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п. 1 ст. 13 Закону 2074).

Надавач посередницьких послуг, пов'язаних з віртуальними активами, має право вчиняти правочини з віртуальними активами (у тому числі щодо здійснення публічної пропозиції віртуальних активів) в інтересах третіх осіб, від свого імені та від імені третіх осіб за дорученням інших осіб та за їхній рахунок (п. 2 ст. 13 Закону 2074).

Висновки. За результатами дослідження можна зробити ряд узагальнюючих висновків, у вигляді наступних тез:

– учасники ринку віртуальних активів – постачальники послуг та будь-які особи, які здійснюють операції з віртуальними активами у своїх інтересах (п.п. 12 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

– постачальником послуг може бути виключно суб'єкт господарювання – юридична особа (п.п. 8 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

– постачальником послуг може бути іноземна юридична особа (п. 6 ст. 9 Закону 2074);

– вимоги до розміру статутного капіталу відрізняються у бік збільшення для постачальників послуг: резидентів та не резидентів (ст. 10, 11, 12, 13 Закону 2074);

– суб'єктам господарювання дозволяється провадити більше одного виду діяльності постачальника послуг (п. 3 ст. 18 Закону 2074);

– законом передбачено чотири види послуг:

1. послуги із зберігання або адміністрування віртуальних активів (ст. 10 Закону 2074);

2. послуги з обміну віртуальних активів (ст. 11 Закону 2074);

3. послуги з переказу віртуальних активів (ст. 12 Закону 2074);

4. посередницькі послуги, пов'язані з віртуальними активами (ст. 13 Закону 2074).

Серед проблемних питань, дослідженням встановлено, наступне:

1. Серед постачальників послуг у Законі 2074 не зазначені, так звані «майнери», що займаються «видобутком» криптовалют. Так як Закон 2074 поставив таку діяльність за межі своєї дії, визначивши, що *оборот віртуального активу починається* з моменту його створення та здійснюється до моменту припинення обороту віртуального активу (п. 2 ст. 5 Закону 2074). Дане питання є дискусійним та підлягає подальшому досконалому вивченню з різних точок зору, у тому разі і з точки зору оподаткування.

2. Не зрозуміла трактовка п.п. 4 п. 1 ст. 9 Закону 2074 щодо права відкривати та використовувати для здійснення розрахунків за операціями з віртуальними активами рахунки в банках, – так як юридичні особи і так мають право відкривати рахунки в банках, регламентовано численними нормативно-правовими актами України, такими як Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України та іншими. Чи мова іде про якогось роду спеціальних рахунків у банківських установах? Тоді не зрозуміло, чому п. 3 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» не містить відповідних змін до Цивільного кодексу України. Також подібних змін не має і у новому Законі України «Про платіжні послуги» [8] та його перехідних положень, що вступить в законну силу з 01.08.2022 року.

3. Є спірною, з точки зору практичного застосування, викладення деяких норм п. 4 ст. 9 Закону, яка є не однозначною у трактовці таких виразів: «*опосередковано контролюється*», «або діє в їхніх інтересах», «яка володіє ... опосередковано (через іншу фізичну ... особу)», – тобто оціночних, та може привести (спонукати) до негативних коруп-

ційних наслідків при видачі дозволів: п.п. 4 «яка [...] або діє в їхніх інтересах»; п.п. 7 «яка володіє прямо або яка володіє прямо або опосередковано (через іншу фізичну чи юридичну особу) чи юридичну особу) [...]».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Обмін віртуальних активів та робота криптобірж стануть повністю легальними в Україні. 17.02.2022. URL: <https://finap.com.ua/uk/obmin-virtualnih-aktiviv-ta-robota-kriptobirzh-stanut-povnistyu-legalnimi-v-ukrayini/> (дата звернення: 09.05.2022).
2. Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов) : Постанова Національного банку України від 30.03.2021 р. № 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0027500-21> (дата звернення: 08.05.2022).
3. Порівняльна таблиця до Проекту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України, щодо оподаткування операцій з віртуальними активами» від 13.03.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245233> (дата звернення: 17.04.2022).
4. Пояснювальна записка до Проекту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування обороту віртуальних активів в Україні» від 13.03.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245235> (дата звернення: 17.04.2022).
5. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473–VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T182473> (дата звернення: 18.04.2022).
6. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2074–IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20> (дата звернення: 15.04.2022).
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361–IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/361-20> (дата звернення: 09.05.2022).
8. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 р. № 1591–IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1591-20> (дата звернення: 22.04.2022).
9. Проект № 7150 Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами від 13.03.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> (дата звернення: 15.04.2022).
10. Пропозиції Президента України до Закону «Про віртуальні активи». Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/2698> (дата звернення: 16.04.2022).